

بررسی تأثیر ورزش بر توسعه ی پایداری شهری

فاطمه کلایی

کارشناس سمعی و بصری، سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی، شهرداری شیراز

چکیده

رویکردهای شهر خودکفا، رویکرد شهر فشرده، رویکرد شهر متکی بر منابع خارجی، رویکرد شهر عدالت محور. دستیابی به آرمانهای توسعه شهری ما را به شرایطی سوق می دهد که در آن منابع دست ساخت بشری آن چنان تهی و خالی نخواهد شد که آینده بلند مدت وی به مخاطره بیاقتد و زمانی یک شهر به پایداری خواهد رسید که از یک طرف مدیران و مسئولین برنامه ریزی شهری با سیاست گذاری، خلاقیت و آگاهی بتواند مسائل و مشکلات شهری را با توجه به توانایی ها و پتانسیل هایی که شهرها دارند در صدد تقویت و حمایت آن باشند نتایج تحقیق نشان داد که ورزش بر توسعه ی پایداری شهری کل و پنج عامل تأثیرگذار بر توسعه ی پایداری شهری (سلامت شهری، سیستم دولتی مطلوب، محیط زیست پایداری، ساختار آموزشی، خرسندی و شادمانی) تأثیر دارد و اگر مدیران و مسئولین استان توجه ویژه ای به ورزش داشته باشند، در واقع به بهبود و توسعه ی پایداری شهری کمک کرده اند و توسعه ی پایداری یعنی داشتن جامعه ای که از همه لحاظ چه برای ما و چه برای نسل های بعدی در همه ی جوانب سلامت و زندگی آرمانی را به ارمغان می آورد.

واژگان کلیدی: توسعه ی پایداری شهری، سلامت شهری، ورزش

مقدمه

مفهوم توسعه پایدار همچنین به تغییرات شهری و به فرم کالبدی شهری نیز توجه دارد و نکاتی مانند برنامه‌ریزی آموزشی، بهداشتی و رفاه اجتماعی را نیز در بر گرفته است در توسعه پایدار شهری کیفیت زندگی انسان در فضای شهری محور قرار می‌گیرد به طوری که تداوم زندگی شهروندان توأم با زندگی و رفاه اجتماعی باشد و به پایداری محیط شهری آسیب نرسد (ربانی و شیری، ۱۳۸۸).

توسعه پایدار شهر به عنوان جزیی از توسعه پایدار بر پایه‌ی استفاده‌هایی معقول از منابع طبیعی (آب، زمین، هوا و ...) استوار است و توسعه شهری نیز به عنوان جزیی از سیاست‌های توسعه‌ی ملی می‌تواند و باید در خدمت رشد اقتصادی و تأمین عدالت اجتماعی قرار بگیرد. در واقع طرح‌ها و برنامه‌ریزی‌هایی که در این زمینه تهیه و اجرا شده‌اند نتوانسته است به طور دقیق به تمام جوانب کار توجه داشته باشد چراکه توسعه‌ی پایدار با مدیریت مسئولانه منابع ایجاد شد تا ضمن برآوردن نیازهای نسل کنونی از منافع نسل آینده نیز محافظت شود. چنین روندی، مبارزهای جانانه برای افراد و جوامع است و باید هرچه زودتر واقع شود زیرا مسامحه تصمیم‌گیری را دشوارتر خواهد ساخت.

انسان سالم، جامعه سالم و زندگی سالم هدف توسعه پایدار است. بر طبق مدل ریچارد بایلی (۲۰۱۳) پیامدهای مشارکت ورزشی عبارتند از: سرمایه عاطفی (شامل بهبود در سرزندگی، لذت و خوشی و رضایتمندی، احساس خوب بودن، اعتماد بنفس، خودکارآمدی، انگیزش ذاتی برای فعالیت بدنی و پیشگیری از استرس و افسردگی)، سرمایه فردی (شامل بهبود در مهارت‌ها و دانش در فعالیت و کار، مهارت‌های اجتماعی و زندگی و هوش، مدیریت زمان، هدفگذاری، ابتکار، رهبری، مسئولیت‌پذیری، تعهد و ...)، سرمایه جسمانی (شامل مهارت‌های حرکتی عمومی، عملکرد جسمانی، عملکرد قلبی و تنفسی، قدرت عضلانی، ترکیب بدنی و چربی، سلامتی استخوانها و مفاصل، الگوی خواب، تغذیه و رژیم غذایی مناسب و همچنین باعث پیشگیری در انواع مرگ و میر، سکنه، افزایش فشار خون و کاهش در مصرف سیگار، درد زایمان، اعتیاد، خودکشی و ...) هستند. بر اساس آمار منتشره وزارت بهداشت ایران در سال ۱۳۷۹، بیش از ۴۱ درصد علل مرگ و میر، مربوط به پنج بیماری است که سه بیماری در اثر کم تحرکی حادث می‌شود. بیش از ۱۷ درصد علل مرگ و میر ناشی از انواع بیماریهای قلبی بوده و از نظر بیماریهای روانی، افسردگی یکی از شایع‌ترین بیماریها است، طبق آمار مربوطه ۲۱ درصد افراد جامعه ما دچار افسردگی هستند. این بیماری با تحرک و ورزش به میزان زیادی قابل رفع است. یکی دیگر از بیماریهای شایع که در اثر کم تحرکی بروز می‌کند، پرفشار خونی است که طبق آمار، ۹/۷ درصد از مردان و ۱۰/۶ درصد زنان ایرانی دچار پرفشاری خونی‌اند. یکی از پایدارترین راههای جلوگیری از مفاسد، انحرافات و ناهنجاریهای رفتاری و سالم‌سازی محیط و زندگی اجتماعی توسعه ورزش و همگانی کردن آن است. توسعه ورزش و تربیت بدنی به عنوان اقدام اساسی برای تأمین و تربیت سرمایه انسانی سالم و تندرست یک وظیفه ملی است. تحقیقات کارشناسان نشان می‌دهد که ورزش تأثیرات فیزیولوژیکی بر بدن دارد که این تأثیرات فیزیولوژیک فراهم‌کننده آرامش در افراد هستند (زینالو، ۱۳۸۸). ورزش یکی از ساده‌ترین ابزارهایی است که استرس را کنترل می‌کند. در فراغت اندکی که امروزه میسر و ممکن است اجرای برنامه‌های مناسب تفریحی ورزشی برای تلطیف زندگی، کاستن از فشارهای زندگی ماشینی، ارضای غرایز و تمایلات ذاتی، تأمین سلامت جسمانی و روانی و روحی ضرورت دارد. ورزش در تحقق بسیاری از نیازهای مهم دوران جوانی، شناخت زندگی سالم اجتماعی و اصلاح یا جلوگیری از رفتارهای انحرافی نقش مؤثری می‌تواند داشته باشد تأثیر ورزش، تمرین تفکر واقع‌گرایانه و پرهیز از تفکر ذهن‌گرایانه است. با ورود ورزش به فرهنگ ایده‌آلیست این تفکر به نفع فرهنگ رئالیست رنگ می‌بازد. ابعاد غیرمادی فرهنگ نظیر اعتقادات، آداب و رسوم و ارزش و نیز ابعاد مادی فرهنگ نظیر معماری و تکنولوژی تحت تأثیر ورزش وارد سیر تکاملی می‌شوند. یکی از جلوه‌های غیرمادی فرهنگ، جایگاه زن در جامعه است. در جهان ورزش تجلی آزادی زن از قیومیت مرد مشاهده می‌شود. پس از تربیت ورزشی زن به عنوان یک انسان شجاع و سرسخت به جامعه باز می‌گردد با تأکید بر همگانی کردن ورزش به عنوان یک اولویت، آن را منشأ اثرات سودمندی بر ابعاد فرهنگی، آموزشی، تربیتی، اقتصادی، اجتماعی، بهداشتی و درمانی اقشار مختلف مردم می‌داند. نتایج مطالعات مختلف نشان می‌دهد موانعی مثل محدودیت‌های فرهنگی، کنترل شدید خانواده، کمبود وقت، عدم دسترسی به امکانات، نداشتن پول، عدم مکان ورزشی

مناسب، نداشتن یک همراه، احساس ناامنی، تجارب منفی، تنبلی، عدم آگاهی و مشکلات جسمانی یا روانی، رایج‌ترین عواملی هستند که به عدم مشارکت دامن می‌زنند (قره، ۱۳۸۴)

مفهوم توسعه پایدار

مفهومی است که در سالهای اخیر در ادبیات جامعه‌شناسی مطرح شده است، در سمپوزیومی که در سال ۱۹۹۱ در لاهه برگزار شد، در مورد مفهوم توسعه پایدار آمده است: اگر منظور از توسعه پایدار، گسترش امکانات زندگی انسانهاست، این امر نه تنها در مورد نسل حاضر بلکه برای نسل‌های بعدی باید مد نظر باشد. همانگونه که ولفگانگ زاکس گفته است، از این پس «توسعه بدون پایداری و پایداری بدون توسعه وجود نخواهد داشت» و این بیانگر پیوند نوینی است. توسعه از طریق این پیوند، شادابی و سرزندگی دوباره یافته است. بر اساس اعلامیه ریو: در توسعه پایدار، انسان مرکز توجه است و انسان‌ها، هماهنگ با طبیعت، سزاوار حیاتی توأم با سلامت و سازنگی هستند. توسعه حقی است که باید به صورت مساوی نسل‌های کنونی و آینده را زیر پوشش قرار دهد. حفاظت از محیط زیست بخشی جدا ناشدنی از توسعه است و می‌تواند به صورت جداگانه مورد بررسی قرار گیرد، با توجه به سهم متفاوت در آلودگی محیط زیست، کشورها مسئولیت مشترک، ولی متفاوتی در این زمینه دارند توسعه پایدار به معنای تلفیق اهداف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و زیست محیطی برای حداکثر سازی رفاه انسان فعلی بدون آسیب به توانایی نسل آینده برای برآوردن نیازهایشان می‌باشد (صالحی امیری، همکاران، ۱۳۹۱).

اهداف توسعه‌ی پایدار (تأمین نیازهای اساسی، بهبود استانداردهای زندگی برای همه، حفاظت و مدیریت بهتر اکوسیستم‌ها) در همه‌ی سطوح سازمان فضایی (محلی، ملی، منطقه‌ای، و جهانی) اجرا می‌شود لیکن سطح شهری، به علت تمرکز پیوسته رو به رشد جمعیت و فعالیت‌های اقتصادی، به ویژه در کشورهای کمتر توسعه یافته، توجه بیشتری را جلب کرده است.

توسعه پایدار، برآورنده نیاز و آرمانهای انسانها، نه فقط در یک کشور و یک منطقه که تمامی مردم در سراسر جهان و در حال و آینده است. از این منظر توسعه پایدار به عنوان یکی از اهداف مهم و کلیدی جوامع و دولت‌ها امروزه دارای جایگاه و اهمیت ویژه‌ای در طرح‌ها و برنامه‌ریزیهای جامع و کلان رشد و توسعه‌ای کشورها و حتی در سطوح گوناگون مورد بحث کنفرانس‌ها، سازمانها و نهادهای بین‌المللی می‌باشد (صالحی امیری و همکاران، ۱۳۹۱).

مبانی نظری توسعه پایدار توسعه پایدار چهار دسته هدف دارد و برای نیل به آنها از چهار طریق بعد اقتصادی، اجتماعی، زیست

محیطی و سیاسی با چهار محیط اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و سیاسی در تعامل بوده و پایداری دورنی را با پایداری بیرونی پیوند می‌زند

اول) پایداری بیرونی: پایداری بیرونی به معنای پایداری در چهار بعد اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و سیاسی و در برقراری ارتباط بین محیط‌های چندگانه است. توسعه وقتی پایدار است که از نظر اقتصادی ماندگار و از نظر اجتماعی مقبول و مورد پذیرش و از نظر اکولوژیکی درست و از نظر سیاسی مسؤل و مورد حمایت باشد؟

پایداری اقتصادی به معنای آن است که سیستم‌ها در تعامل با محیط اقتصادی رقابت‌کننده و ماندگار باشند. هر سیستمی که از نظر اقتصادی ماندگار نیست هر اندازه که مورد قبول جامعه، هماهنگ با الزامات اکولوژیکی و از لحاظ سیاسی مورد قبول باشد نمی‌تواند تداوم یابد؟

نظامی که از نظر اجتماعی مقبول نیست، هر اندازه که سودآور یا هماهنگ با محیط زیست باشد یا از نظر سیاسی مسؤل باشد ممکن است به وسیله جامعه‌ای که باید از آن پشتیبانی کند کنار گذاشته یا نابود شود؟ یک نظام که از نظر اکولوژیکی درست نیست، هر اندازه

که سودآور و از نظر اجتماعی مقبول باشد، نمی تواند بهره وری را در طول زمان حفظ کند و ناپایدار خواهد شد؟ همچنین نظامی که از نظر سیاسی (بویژه از نظر قانون، سیاست ها، برنامه، ترتیبات نهادی، مدیریتی و غیره) مسؤل نباشد، حمایت نخواهد شد؟

از طرف دیگر هر فعالیتی که توسط انسانها انجام می شود (اجتماعی) غالباً با انگیزه ی سود و درآمد همراه است (اقتصادی) و در طبیعت با استفاده از منابع طبیعی صورت می گیرد (طبیعی) و قوانین و سیاست ها آن فعالیت را شکل می دهند (سیاسی). ملاحظه می شود که چهار پایداری به هم مربوط هستند و پایداری یکی بدون دیگری ممکن نیست.

دوم) پایداری دورنی: پایداری درونی حاصل کارکرد و روابط پیچیده عناصر نظام است و چون کم و کیف این عناصر از یک نظام به نظام دیگر متفاوت است، کارکرد و نتیجه پایداری نیز متفاوت خواهد بود. به علاوه پایداری درونی رابطه ی پیچیده های با پایداری بیرونی دارد. به عبارت دیگر کارکرد عناصر درونی و پایداری آن امکان پایداری بیرونی را فراهم می کند، شرایط محیطی و پایداری بیرونی روی کارکرد و پایداری درونی تأثیر می گذارد. به همین دلیل در توسعه پایدار توصیه می شود که برنامه ها باید با شرایط محلی و نیز با ظرفیت ها و توانایی های سیستم ها مطابقت داشته باشد و با مشارکت ذینفع ها انجام شود

۲-۳-۳- اصول توسعه ی پایدار:

۱- کنار گذاشتن تصور قدرتی انسان؟ ۲- اکوسیستم بسیار مهم تر از درک و تصور فعلی است؟ ۳- عدالت و برابری. ۴ - آشتی توسعه و پایداری. ۵- مشارکت و وفاق. ۶- مردم محوری. ۷- برنامه جامعه، چرخه های و تلفیقی. ۸- نگاهی نظامند و کل گرایانه. ۹- ساخت بر روی آنچه هست. ۱۰- انعطاف پذیری. ۱۱- استفاده ی عاقلانه از منابع. ۱۲- تفکر جهانی و عمل محلی

مفهوم سلامت شهری

سلامت به عنوان یک رویکرد نوین در ادبیات برنامه ریزی توسعه شهری، با هدف بهبود کیفیت زندگی شهروندان مورد تأکید قرار گرفته است. در کنار مزایای اقتصادی و اجتماعی شهرها بویژه کلان شهرها آثار سوء حاصل از رشد روز افزون جمعیت، شیوه های زندگی شهرنشینی، منابع طبیعی محدود، گسترده شدن ابعاد تخریب ها و آلودگی های زیست محیطی، ناکافی بودن خدمات وزیر ساخت ها، بیکاری فقر، بافت های فرسوده شهری، سکونت غیررسمی و ... زمینه وسیعی از عوامل تهدیدکننده سلامت انسان و کیفیات زندگی شهروندان را در شهرها عمده در کشورهای در حال توسعه فراهم کرده است. امروزه سلامتی به عنوان یکی از مخاطرات جدی، در نواحی سکونتی کشورهای در حال توسعه (به ویژه شهرهای بزرگ و مناطق پیرامونی آنها) اهمیت ویژه یافته است. تحلیل های سازمانهای بین المللی، نشان دهنده محوریت مؤلفه سلامتی به عنوان یک شاخص اساسی در سنجش توسعه پایدار است

در منشور سازمان بهداشت جهانی^۲ نیز برخورداری از بالاترین استاندارد سلامتی یکی از حقوق بنیادی هراسان، بدون توجه به تفاوت های نژادی، مذهبی، عقاید سیاسی و وضعیت اقتصادی یا اجتماعی ذکر گردیده است. از طرفی دیگر تحقق کالبدی فضایی سلامتی در شهر، از طریق برنامه ریزی شهری مبتنی بر سلامت ممکن و میسر خواهد بود و سیاست های برنامه ریزی شهری برخاسته از مفاهیم سلامت، به صورت غیر مستقیم و در حد بالایی، تأمین سلامتی شهروندان را به همراه خواهد داشت (باقری همکاران، ۱۳۸۸)

اگر توسعه پایدار را به عنوان یک رویکرد پایه ای برای برنامه ریزی شهری بپذیریم، امروزه در برنامه ریزی شهرها محوریت یافتن سلامت در بطن برنامه های توسعه ای شهرها، متضمن حرکت واقعی شهر به سمت توسعه پایدار است. و از اینروست که کیفیت و سلامت شرایط زندگی ساکنین شهرها به عنوان هدف مرکزی سیاست های برنامه ریزی شهری امری پذیرفته شده و مسئله ای حیاتی برای نیل به توسعه پایدار شهرها است. در این شرایط مورد غفلت قرار گرفتن ارتباط تنگاتنگ سلامت و برنامه ریزی شهری جهت نیل به هدف ارتقای سلامت شهروندان، بررسی چگونگی ارزیابی سلامت در شهر بارویکرد برنامه ریزی شهری در راستای قرار گرفتن مؤلفه سلامت در فرآیند

برنامه ریزی شهری را از ضرورتی دو چندان برخوردار کرده است

میزان چاقی و کم تحرکی در ایران معادل آمریکا گزارش شده و این در حالیست که زنان ایرانی چاقتر از زنان آمریکا ارزیابی شده اند سلامت عمومی بخاطر رابطه ی شدیدی که با دیگر بخش های توسعه دارد از اهمیت بالایی برخوردار است. سلامت یکی از بخش های اصلی پایداری اجتماعی بود و در رابطه ای عمیقی با کیفیت زندگی و اقتصاد است. سلامت موجب نشاط اجتماعی و بهبود کیفیت روابط اجتماعی، افزایش راندمان کاری و نتیجتاً رونق اقتصادی می شود.

این موارد نشان دهنده دلیل اهمیت این موضوع برای سیاستگذاران کلان یک جامعه است (ر.ک. سلامت و اقتصاد). از طرف دیگر سالانه هزینه بالایی صرف درمان بیماری های ناشی از کم تحرکی و چاقی مفرط می شود و از این بدتر اینکه برخی از این بیماری ها (از جمله سکته قلبی) تلفات انسانی جبران ناپذیری به جای می گذارد؟ این در حالی است که سلامت بیش از هر چیز تحت تأثیر دو متغیر تغذیه و فعالیت های فیزیکی قرار دارد

فعالیت های فیزیکی منظم نتایج اثبات شده زیادی در کاهش مرگ غیرطبیعی و بیماری های قلبی عروقی قرار دارد (ر.ک. فعالیت های فیزیکی و سلامت). بیشتر مفاهیم پایداری باتکیه بر رویکرد یکپارچه، سیستمی و بلندمدت و به اهداف ارتقاء سلامت اجتماعی و کیفیت زندگی معنی می شود.

متغیر اصلی: وضعیت اقتصادی، سطح رفاه جامعه، زیر ساخت های مناسب، ایمنی، تحصیلات و آموزش، بهداشت فردی اجتماعی و انضباط اجتماعی دارای همبستگی مثبت و بالایی است با توجه به عامل های بارگذاری شده در آن، این عامل سلامت شهری نامگذاری شده است (اصلاخوانی و همکاران، ۱۳۸۱)

ساختار آموزشی

تأثیر توسعه پایدار در آموزش عالی: توسعه پایدار به مفهوم حرکت بر محور انسان محیط است و توسعه امکانات اقتصادی با توجه به ملاحظات محیطی و عدالت اجتماعی را مورد توجه قرار می دهد. آموزش و فعالیت های آموزشی تأثیر بنیادی و اساسی در روند رشد و توسعه و مخصوصاً توسعه پایدار دارد. این امر در کشورهای عقب مانده یا در حال رشد بیش از پیش تبارز پیدا کرده است. آموزش فعالیت های سازمان یافته ای است که یادگیری را ارتقا می دهد یا در رابطه با موقعیت های یادگیری دخیل است. نهادهای آموزشی اعم از نهاد آموزش عالی می توانند بیشترین نقش را در زمینه سیاستگذاری علمی و فرهنگی در جهت رسیدن به ایدئالهای توسعه پایدار و تغییر نگرش افراد جامعه به این سمت داشته باشند. همانطور که نظام آموزشی در کل از اجزایی تشکیل شده که برای دستیابی به هدف خاص با یکدیگر در تعامل و ارتباط می باشند و به دلیل این ارتباطاتی که با محیط خود برقرار می کند، نظامی باز قلمداد می شود و به دلیل باز بودن بر محیط خویش تأثیر می گذارد و از آن تأثیر می پذیرد

شامل ۵ متغیر اصلی: منابع انسانی، سطح آگاهی عمومی جامعه، نظام آموزشی، تکنولوژی آموزشی، ارزیابی و پایش است و با توجه به عامل های بارگذاری شده در آن، این عامل ساختار آموزشی نامگذاری شده است (تقوایی و صفراآبادی، ۱۳۹۲).

سیستم دولتی مطلوب:

شامل ۶ متغیر اصلی: کفایت و کارآمدی، شفافیت اطلاعات، میزان مشارکت، میزان پاسخگویی، تعهد به اخلاقیات و عدالت دارای همبستگی مثبت و بالایی است و با توجه به عامل های بارگذاری شده در آن، این عامل سیستم دولتی مطلوب نامگذاری شده است (تفروزخ و همکاران، ۱۳۸۱)

خرسندی و شادمانی

از آنجا که شادی یکی از هیجانات اساسی بشر است، هر کس به فراخور خود آن را تجربه می‌کند. اما تعریف شادی به سادگی تجربه آن نیست. در فرهنگ و ادب فارسی برای شادی مفاهیمی نظیر خوش و خرم، سرور، تازگی، طراوت، شادمانی، سرزندگی، زنده‌دلی، سبکی و چالاکی، طرب، خرسندی، خجستگی، کامروایی، رغبت درونی، ضد افسردگی و نظیر آن، در نظر گرفته شده است (معین، ۱۳۸۱). شادمانی که هدف مشترک افراد است و همه برای رسیدن به آن تلاش می‌کنند، عبارت است از:

ارزشیابی افراد از خود و از زندگیشان

شادی و نشاط به عنوان یکی از مهمترین نیازهای روانی بشر و به دلیل تأثیرات عمده‌ای که بر زندگی افراد دارد، همواره ذهن انسان را به خود مشغول کرده است. آدمی از دیرباز به دنبال این بوده که چگونه می‌تواند بهتر زندگی کند، چه چیزی بیشتر رضایتش را فراهم می‌کند و با چه ساز و کارهایی می‌تواند از زندگی در این دنیا لذت ببرد

در گذشته‌های دور، برداشت افراد از شادی، مترادف با مفهوم شانس بود؛ بدین معنی که نیروهای خارجی، شخص را تحت تأثیر قرار داده، او را به انجام کاری وادار می‌کنند. اما امروزه این باور تا حدود زیادی تغییر کرده و جای خود را به مسئولیت و تعقل شخصی داده است به اعتقاد فیلسوفانی چون جان لاک و جرمی بنتام، شادی مبتنی بر وقایع لذتبخش است.

افلاطون در کتاب جمهوری به سه عنصر در وجود انسان اشاره می‌کند که عبارتند از: قوه عقل یا استدلال، هیجانات و امیال. وی شادی را حالتی در انسان می‌داند که بین این سه عنصر، تعادل وجود داشته باشد. اما ارسطو معتقد است دست کم سه نوع شادی وجود دارد. در پایین‌ترین سطح آن، شادی را همان لذت می‌داند؛ سطح بالاتر از شادی، همان موفقیت و کامیابی است و نوع سوم شادی از نظر ارسطو، شادی ناشی از معنویت و دین است.

اسلام که دین شادی و نشاط است؛ ارمغان دین را برای بشر، شادی و سرور می‌داند و نکات ارزشمند زیادی را در خصوص ایجاد شادی و نشاط بیان کرده است. از جمله اینکه، برخورداری از چهره شاد و بشاش و امیدوارانه را از ویژگی‌های مؤمنان می‌داند و با توصیه‌های بسیاری در ارتباط با آراستگی، پوشیدن لباسهایی با رنگ روشن، توجه به طبیعت و تفریح و ...، این مسئله را بیان کرده است جامع‌ترین و در عین حال عملیاتی‌ترین تعریف شادمانی را وینهون (۱۹۸۸)، ارائه داده است. به نظر او، شادمانی به قضاوت فرد از درجه یا میزان مطلوبیت کیفیت کل زندگی اطلاق می‌شود. به عبارت دیگر؛ شادمانی به این معناست که فرد چقدر زندگی خود را دوست دارد.

خرسندی و شادمانی: ۴ متغیر اصلی، هویت شهری، فعالیت‌های اجتماعی، اخلاق اجتماعی، سرزندگی در فضای شهری است و با توجه به عامل‌های بارگذاری شده در آن، این عامل با عنوان عامل خرسندی و شادمانی نامگذاری شده است.

مفهوم ورزش:

ورزش و فعالیت‌های بدنی به عنوان پدیده‌ی اجتماعی، همراه با فرآیند جامعه‌پذیری در هر جامعه‌ای ساز و کارهای اجتماعی و فرهنگی را در پی دارد، این آموخته‌های فرهنگی و اجتماعی، زمینه‌های دیگر زندگی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. ورزش در حوزه مطالعات اجتماعی، پدیده‌ی اجتماعی است که کنش متقابل مشارکت‌کنندگان اعم از ورزشکاران، مربیان، هواداران و سازمانهای اجتماعی درگیر را به همراه دارد، همچنین به عنوان نوعی تولید دانش علمی در راستای تفسیر، فهم، تبیین الگوهای رفتار انسانی و حل مسائل اجتماعی قابل بررسی

است

روند اجتماعی شدن کودکان با فعالیت‌های اولیه ورزشی آنها شروع می‌شود و موجبات رشد و تکامل حرکتی در دورهی کودکی و مشارکت ورزشی آنان در سالهای بعد را فراهم می‌کند (دانش ۲۰۰۲)، اظهار می‌دارد که افراد مهارت‌های ارتباطی و تصمیم‌گیری را با شرکت در ورزش کسب می‌کنند ورزش علاوه بر اینکه نوعی سودمندی اجتماعی برای هر جامعه تلقی می‌شود، دارای منافع اجتماعی خردتری چون افزایش همبستگی، مشارکت، انسجام، تشویق بهترین بودن در جامعه، بهبود، افزایش سلامت عمومی در جامعه و سایر کارکردهای فردی و اجتماعی است که می‌توان آن را بخشی از کارکردهای آشکار ورزش در جامعه برشمرد. کارکردگرایان بر تأثیر ورزش در فرآیند تکامل اجتماعی تأکید می‌ورزند، چرا که ورزش با گرد هم آوردن مردم و وحدت بخشیدن به آنها و تزریق احساسات هم‌گروهی الفت‌زا میان آنان، خدمت ارزنده‌ای به جامعه می‌کند. ورزش احساس تعلق به وجود می‌آورد. هویت شخصی را تبلور می‌دهد. روابط اجتماعی را خلق می‌کند. پیوندهای دوستی و محبت را میان افراد تحکیم می‌بخشد. تاریخ نشان می‌دهد که چگونه در شماری از کشورهای جهان از این کارکرد اجتماعی ورزش در راه وحدت بخشیدن میان گروه‌ها و عناصر یا نژادهای یک سرزمین استفاده شده است. برای مثال می‌توان به کشورهای سوئیس، فرانسه، آلمان، چین، شوروی سابق و برزیل اشاره کرد سلامت موضوع مطرح در همه فرهنگ‌هاست و تعریف آن در هر جامعه‌ای تا اندازه‌ای به حس مشترک مردمان از سلامت و فرهنگ آنها باز می‌گردد ولی منظور از آن، بعد جسمانی است. در حالی که رشد و تعالی جامعه در گرو تندرستی آن جامعه از ابعاد جسمی، روانی و اجتماعی است. سازمان جهانی بهداشت در تعریفی سلامت را حالتی از رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی، نه صرفاً فقدان بیماری تعریف می‌کند.

پس از دهه‌ی ۱۹۵۰ و بهره‌گیری ورزش از رسانه‌های جمعی به ویژه تلویزیون سبب اقبال بی‌سابقه جامعه از ورزش شد. در نتیجه ورزش به عنوان کسب و کار بخشی از جامعه رواج یافت. کسب و کار ورزش نیازمند به مجموعه‌ای از ملازمات سازمانی، حقوقی، اجرایی و مالی بود. در برخی از جوامع این ملازمات فراهم شد و ورزش به یک صنعت مبدل شد. از این رو سهم ورزش در برخی از ملل به حدود ۲ تا ۳ درصد تولید ناخالص ملی رسید. این دستاوردها سبب شد که برخی کشورها به توسعه ورزش از منظر توسعه یک صنعت بنگرند و آن را به عنوان وسیله‌ای برای رونق اقتصادی بدانند.

انسان سالم، جامعه سالم و زندگی سالم هدف توسعه پایدار است. آسیب‌ها و ناهنجاریهای اجتماعی امروز از جمله مسائل مهم و اساسی جامعه در حال گذار ما است. پیامدهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی آسیب‌های اجتماعی بسیار گسترده است آمارهای نه چندان زینده جامعه ما بیانگر این واقعیت تلخ است. یکی از پایدارترین راههای جلوگیری از مفاسد، انحرافات و ناهنجاریهای رفتاری و سالم‌سازی محیط و زندگی اجتماعی ورزش و همگانی کردن آن است. ورزش و تربیت‌بدنی به عنوان اقدام اساسی برای تأمین و تربیت سرمایه انسانی سالم و تندرست یک وظیفه ملی است. عمومی‌سازی ورزش زیر بنای سالم‌سازی انسان و جامعه می‌باشد. بدن با ورزش و بهداشت سالم می‌شود و سالم می‌ماند و عقلانیت بدنهای سالم امروز در جوامع قطار توسعه را سرعت می‌دهند (همدانلو، ۱۳۸۶). در حال حاضر ورزش و تفریحات سالم در کشورهای توسعه یافته به عنوان یک صنعت مهم و عامل اثرگذار در رشد اقتصاد ملی مورد توجه است و یکی از درآمدزاترین صنایع در قرن ۲۱ به شمار می‌رود. صنعت ورزش به سرعت جهانی گشته، قلمرو آن همه جا را تسخیر کرده و در سراسر دنیا، ریشه دوانیده است تا میلیاردها انسان از آن بهره‌مند شوند. صنعت ورزش با در اختیار داشتن عامل محرکی همچون مسابقات بزرگ ورزشی، امکان بهره‌گیری از فرصت‌های تبلیغاتی و رسانه‌ها را فراهم نموده است که این موضوع خود موجب ایجاد بستر لازم برای تعامل مابین صنعت، تجارت و ورزش گردیده است (فتاح پور، ۱۳۸۸)

۱-۱۱-۲- تدوین استراتژی توسعه در ورزش فواید بیشماری دارد که از جمله می‌توان موارد زیر را نام برد:

- ارتقا سلامت عمومی، همبستگی اجتماعی، نوسازی، بازپروری و یادگیری مادام‌العمر.

- نشان دادن اهداف بلند مدت از ورزش استان در کل نیمرخی از ورزش استان.
- پاسخگویی کارا و مؤثر به نیازهای ورزشی جامعه
- کمک به افزایش مشارکت افراد در ورزش و خلق راهی برای توسعه مهارتهای افراد
- کمک به ایجاد بهترین ارزشها

فواید دارا بودن توسعه استراتژی ورزشی

ورزش در موضوعات، سلامتی عمومی و امنیت جامعه بوده و نیازهای یک محل را به طور مؤثر و منصفانه‌ای مورد مخاطب قرار می‌دهد. بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهند که ورزش تا میزان زیادی باعث ایجاد تعلق اجتماعی، کاهش جرایم، کاهش مصرف دخانیات و افزایش سطح سلامتی می‌گردد. جامعه غیرفعال در معرض خطر بیماریهای قلبی عروقی، سکت، سرطان روده، دیابت و پوکی استخوان است. ۶۱ درصد کودکان ۵ تا ۱۰ سال چاق، یک یا چند بیماری خطرناک قلبی- عروقی دارند و ۲۷ درصد آنها بیش از دو بیماری خطرناک را در پیش روی خود دارند. کودکان برای ابتلا به دیابت نوع دوم در بزرگسالی همراه خواهد بود و تمام این مشکلات به نحوی با کم تحرکی رابطه دارند. در کشور استرالیا ۴۳ درصد از جمعیتش هفته‌ای ۱۵ ساعت را به تماشای تلویزیون اختصاص می‌دهند. دلایل اهمیت ورزش و ورزش، سلامت جامعه و محیط را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در حقیقت توجه سیاستگذاران به جامعه، دست کم در بعضی جهات به میزان امکانات فراهم شده برای جامعه بستگی دارد. در بعد اقتصادی نیز توجه ورزش برای سیاستگذاران منشاء فوایدی شده است. رابطه ورزش تفریحی و تولید ناخالص ملی ۸/۹ میلیارد دلار یا ۲۲ درصد تولید ناخالص ملی در کانادا است. ۲ درصد مجموع مشاغل در این کشور در حیطه ورزش و تفریحات ایجاد می‌شود. در همین کشور، ورزش و صنایع وابسته به آن از نظر ایجاد شغل مقام دوم و از نظر سهم در تولید ناخالص ملی مقام هشتم را در مجموع صنایع به خود اختصاص داده است. صنعت ورزش تنها در ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۹۵ میلادی بالغ بر ۹۳/۸ میلیارد دلار ارزش افزوده ایجاد کرده است و ششمین صنعت بزرگ کشور به حساب می‌آید. سهم صنعت ورزش در تجارت جهانی ۲/۵ درصد است. وضعیت اقتصادی کشورها نیز می‌تواند روی شرکت شهروندان در فعالیت‌های ورزشی مؤثر باشد و در کشورهای در حال توسعه، مشکلات اقتصادی و حل آنها از اولویت بیشتری برخوردارند. در سایر کشورها که از نظر اقتصادی تا اندازه‌ای در وضعیت مطلوبتری قرار دارند، شرکت در فعالیت‌های ورزشی بیشتر است. در هنگ‌کنگ، تعداد شرکت‌کنندگان در ورزش از ۴۰ درصد در سال ۱۹۹۶ به ۵۴ درصد در سال ۱۹۹۸ رسید و با رکود اقتصادی در سال ۱۹۹۹ به ۴۵ درصد رسید. (فتاحی، ۱۳۸۸)

بر طبق مدل ریچارد بایلی (۲۰۱۳)، پیامدهای مشارکت ورزشی عبارتند از: سرمایه عاطفی (شامل بهبود در سرزندگی، لذت و خوشی و رضایتمندی، احساس خوب بودن، اعتمادبنفس، خودکارآمدی، انگیزش ذاتی برای فعالیت بدنی و پیشگیری از استرس و افسردگی)، سرمایه فردی (شامل بهبود در مهارتها و دانش در فعالیت و کار، مهارتهای اجتماعی و زندگی و هوش، مدیریت زمان، هدف گذاری، ابتکار، رهبری، مسئولیت‌پذیری، تعهد و ...)، سرمایه جسمانی (شامل مهارتهای حرکتی عمومی، عملکرد جسمانی، عملکرد قلبی تنفسی، قدرت عضلانی، ترکیب بدنی و چربی، سلامتی استخوانها و مفاصل، الگوی خواب، تغذیه و رژیم غذایی مناسب و همچنین باعث پیشگیری در انواع مرگ و میر، سکت، افزایش فشار خون و کاهش در مصرف سیگار، درد زایمان، اعتیاد، خودکشی و ...) هستند. بر اساس آمار منتشره وزارت بهداشت ایران در سال ۱۳۷۹، بیش از ۴۱ درصد علل مرگ و میر، مربوط به پنج بیماری است که سه بیماری در اثر کم تحرکی حادث می‌شود. بیش از ۱۷ درصد علل مرگ و میر ناشی از انواع بیماریهای قلبی بوده و از نظر بیماریهای روانی، افسردگی یکی از شایع‌ترین بیماریها است، طبق آمار مربوطه ۲۱ درصد افراد جامعه ما دچار افسردگی هستند. این بیماری با تحرک و ورزش به میزان

زیادی قابل رفع است. یکی دیگر از بیماریهای شایع که در اثر کم تحرکی بروز می کند، پرفشار خونی است که طبق آمار، ۹/۷ درصد از مردان و ۱۰/۶ درصد زنان ایرانی دچار پرفشاری خونی اند (آمار سلامت وزارت بهداشت، ۱۳۸۰). یکی از پایدارترین راههای جلوگیری از مفاسد، انحرافات و ناهنجاریهای رفتاری و سالم سازی محیط و زندگی اجتماعی توسعه ورزش و همگانی کردن آن است. توسعه ورزش و تربیت بدنی به عنوان اقدام اساسی برای تأمین و تربیت سرمایه انسانی سالم و تندرست یک وظیفه ملی است. تحقیقات کارشناسان نشان می دهد که ورزش تأثیرات فیزیولوژیکی بر بدن دارد که این تأثیرات فیزیولوژیک فراهم کننده آرامش در افراد هستند

صنعت گردشگری از دیرباز مورد توجه بشر بوده، امروز نقش ویژه‌ای در اقتصاد جهانی به عهده دارد. علاوه بر آن، این صنعت عامل مؤثری در تعامل فرهنگ‌ها، گفتگوی تمدن‌ها و برقراری و تحکیم انس و الفت بین ملت‌هاست. یکی از این بخش‌های مهم و پراهمیت که قابلیت تبدیل به امر فرا بخشی در صنعت گردشگری را دارد، ورزش است که از آن به عنوان گردشگری ورزشی نام برده می شود. گردشگری ورزشی صنعتی است که از ترکیب دو صنعت گردشگری و صنعت ورزش پدید آمده است. به عبارت دیگر ورزش یکی از فعالیت‌های مهم گردشگران در حین گردشگری است و گردشگری و مسافرت نیز با انواع مختلف ورزش همراه است. در دنیای امروز گردشگری ورزشی منبعی سرشار از سود و درآمد است و هر کشوری که بتواند شرایط استفاده از این منبع را فراهم کند از مواهب و مزایای آن بهره‌مند خواهد شد. کشف سرزمین‌های جدید، تبادل آداب و رسوم و فرهنگ، توسعه علوم و تجارت تنها بخشی از فواید گردشگری است

براساس گزارش سازمان صنعت مسافرتی آمریکا، از ۵۴۱ میلیون دلاری که از سفرهای داخلی و بین‌المللی وارد چرخه اقتصادی آمریکا شده است، مبلغ ۲۷ میلیون دلار مربوط به صنعت گردشگری ورزشی بوده و از جانب شرکت کنندگان و یا تماشاچیان در رویدادهای ورزشی تأمین شده است. همچنین به دلیل تأثیر گردشگری ورزشی در اقتصاد منطقه‌ای، جوامع کوچک و بزرگ، رویدادهای ورزشی را به عنوان یک استراتژی برای توسعه اقتصادی به کار گرفته‌اند شهر برای همه سنین جذاب است. مردم علاقه دارند برخی از تعطیلات خود را در شهر به سر برند (موحد، ۱۳۸۶). همچنین شرکت در رویدادهای ورزشی از جمله مواردی است که مردم جهت گذراندن تعطیلات از آن استفاده می کنند. امروزه شهرها قصد دارند با میزبانی رویدادهای ورزشی و شناساندن فرهنگ خود، از یک سو ساختار فیزیکی و چهره شهر را بهبود بخشند و از سوی دیگر با ورود گردشگران ورزشی ابعاد گوناگون اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی آن را ارتقا بخشند (کریمی، ۱۳۹۰).

نیاز به گذراندن اوقات فراغت به گونه‌ای اجتناب ناپذیر به منزله یک "ارزش" برای تمام قشرهای جامعه، به ویژه جوانان مطرح است. تجربه نیز نشان داده است که برنامه‌های هدایت شده برای گذراندن صحیح و بارور اوقات فراغت در دور کردن جامعه از خطر انواع انحرافات اجتماعی بسیار مؤثر است. فضاهای ورزشی از جمله محیط‌هایی هستند که در گذراندن اوقات فراغت جوانان و نوجوانان نقش عمده‌ای دارند. خاصه که نسل جوان به دلیل ویژگی‌های خاص خود، نظیر داشتن تحرک، تلاش و هیجان و مانند اینها توجه بیشتری به ورزش نشان می دهد امروزه ورزش به دلیل پویایی مضاعفی که پیدا کرده است به عنوان یکی از نهادهای اجتماعی در ارضای نیازهای جوانان، جامعه‌پذیری و تربیت مناسب و پرکردن اوقات فراغت نقش بسزایی را ایفا می کند، لذا ارزشها و گرایش‌های موجود در این نظام، باید به دقت بررسی و تحلیل شود تا بدین طریق بتوان وضعیت موجود را به سمت وضعیت مطلوب تغییر داد. (قائم، ۱۳۸۷) در کتاب جامعه‌شناسی ورزشی بیان می دارد که «مهمترین جنبه ورزش در جامعه ایران، توسعه ارزشهای تربیتی و پرورش افراد سالم به لحاظ جسمی و روحی بوده و با توجه به نوع جامعه که شکل فرهنگی و مذهبی داشته، شکل فرهنگی و تعلیم و تربیتی آن برجسته است». انسانها در فراز و نشیب‌های تاریخ همیشه از دردها و آسیب‌های اجتماعی بسیاری رنج بردهند و همواره در جستجوی یافتن علل و انگیزه‌های آن بوده اند تا راهها و شیوه‌هایی را برای پیشگیری و درمان آنها بیابند در عصر حاضر پیشگیری مهمتر از درمان است. بسیاری از آسیب‌شناسان اجتماعی بر آنند که برای مبارزه با کژ رفتارها باید زمینه اجتماعی آنها را از میان برداشت و برای حصول این منظور رعایت دو اصل ضروری است: سالم کردن محیط اجتماعی کودکان یعنی خانواده، سالم سازی محیط اجتماعی همگان یعنی جامعه. در جوامع جدید خانواده، مدرسه، گروه همسالان، رسانه‌های گروهی و نهاد ورزش به واسطه قدرت و تأثیر پیوسته‌ای که در انحرافات و کژ رفتارهای اجتماعی دارند، از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردارند. در این میان ورزش به عنوان یک نهاد اجتماعی مستقل و فعالیت‌های

ورزشی که جزء لاینفک نهادهای خانواده، مدرسه، گروه همسالان، و رسانه‌های گروهی است، نقش اساسی در همکاری و همگرایی رفتارهای هنجاری جوانان با محیط اجتماع و تربیت و تقویت مبانی اخلاقی و انسانی و ارضای نیازهای جسمی، روانی و اجتماعی بر عهده دارند. ورزش که می‌توان آن را به عنوان صورت ممتاز حرکات نمایشی عصر ما ملاحظه کرد، آزمایشگاهی است که در آن رفتارها، نگرشها، ارزشها و بازنمایی‌های معنادار فرهنگ قرن بیست و یکم شکل می‌گیرد و تجربه می‌شود. پایایی و قوام فضاهای ورزشی و فعالیت‌های ورزشی و همبستگی میان اعضا آن، شبکه‌ای از مبادلات سالم را طرح‌ریزی می‌نماید که سوگیری رفتار، نگرش و کنش اجتماعی آتی جوانان را موافق با هنجارهای عام اجتماعی تنظیم می‌کند. بی‌گمان هنجارهای اجتماعی منشا متنفس و قوی ارتباط و پیوستگی درون گروهی بوده و بر همین اساس گفته می‌شود که فعالیت‌های ورزشی می‌توانند به عنوان یکی از نمودهای اصلی این ارتباط بشمار آیند. هنجارپذیری و اجتماعی شدن از دو طریق به وسیله ورزش و تربیت‌بدنی تحقق می‌یابد: الف) اجتماعی شدن درون ورزش^۱، ب) اجتماعی شدن توسط ورزش^۲.

به عقیده پاتریک در شهرهای صنعتی باید به بازی به عنوان عاملی ضروری و واجب برای بهبود وضع اجتماعی توجه شود. استفاده از انواع بازیهای مفرح ورزشی به عنوان عامل مؤثر برای جلوگیری از انحراف، کجروی و رفتارهای ضد ارزشی دوران نوجوانی و جوانی پیشنهاد شده است. در بسیاری از تحقیقات انجام یافته، مشاهده شده است که پدیده‌ی ورزش و برنامه‌های ورزشی، مستقیم و یا غیرمستقیم، به میزان بیشتری می‌تواند سلامت اجتماعی را تضمین کند و از بروز آسیب‌ها و اختلالات اجتماعی جلوگیری کند.

نظریه کنترل به جای تأکید بر انگیزه‌های بزهکارانه، ثابت می‌کند که رفتار بزهکارانه نتیجه فشار پیوندهای عرفی می‌باشد. بر این اساس نظریه‌های کنترل اجتماعی پیش‌بینی می‌کنند که مشارکت در ورزشها پیوندهای جوانان را با جوامع عرفی افزایش می‌دهد و به تبع آن از رفتارهای ضد اجتماعی می‌کاهد. نظریه پیوند افتراقی اظهار می‌دارد که رفتار انحرافی در داخل گروه همسالان (دوستان) از طریق رابطه یا آشنایی با روشهای ارتکاب اعمال جنایی، انگیزشها، توجیح سازپها، یاد گرفته می‌شود

ورزش پدیده‌ی اجتماعی فرهنگی که پیوندی انداموار با مجموعه نهادها و ساختارهای اجتماعی دارد، به این معنا که دستاوردهای ورزش و فعالیت‌های مربوط به آن، به طور کلی یک شاخص فرهنگ عمومی محسوب می‌شوند. ورزش بخشی از فرهنگ است و بین آن دو رابطه‌ی مستقیم وجود دارد. به طوری که شناخت ورزش بدون آگاهی از ارزش و کیفیت ریشه‌های فرهنگی یک جامعه امکانپذیر نیست. به همین دلیل چگونگی رشد و توسعه ورزش در هر جامعه، به فرهنگ جامعه آن کشور مربوط می‌شود. در ایران باستان نیز همواره ورزش بخشی از فرهنگ جامعه بوده است، حتی تنظیم بازی با توپ به وسیله ایرانیان با کمک (چوگان) و بدون اسب (هاکی)، انجام مسابقات تیراندازی، کشتی و دواها برگرفته از فرهنگ ایرانیان در گذشته بود. ضروری است تربیت‌بدنی و ورزش به عنوان پدیده‌های که هر دو خاصیت فرهنگ‌پذیری را داراست، مورد تجزیه و تحلیل و بررسی قرار بگیرد (فتحی، ۱۳۸۸)

تغییرات و چالش‌های اخیر سلامت شهری در عرصه‌ی جهانی، بسیار سریع، قابل توجه و نگران‌کننده بوده به طوری که شهرنشینی گسترده در طول قرن گذشته، تغییرات وسیعی پیرامون سلامت عمومی افراد ایجاد نموده است. در چنین وضعیتی که موجب شده امروزه در بسیاری از موارد، انسانها در جهان سالمی زندگی نکنند. ورزش از عوامل مهم و اساسی در تأمین سلامت و نشاط جامعه به شمار می‌رود که در ابتدای ورود به هزاره‌ی سوم، با توجه به گسترش شهرنشینی، گرایش روز افزون به زندگی ماشینی، کاهش تحرک بدنی افراد و بروز ناراحتی و بیماریهای مختلف، دوران تازمی را تجربه می‌نماید. بنابراین توجه و اهتمام به امر ورزش و فعالیت‌های جسمانی به عنوان نمادی اجتماعی که از زمانهای بسیار دور در جوامع بشری وجود داشته تأثیر غیرقابل انکاری در سلامت شهری افراد دارد، بطوریکه در حال حاضر، صاحب نظران مختلف محور اصلی توسعه‌ی پایدار را انسان سالم و بهبود سلامت شهروندان بیان نموده اند از این رو درک و فهم اینکه چطور با تدارک سلامت عمومی، جمعیت شهری را تأمین و تقویت کنیم از اهمیت بسیار زیادی برای دولت‌ها برخوردار است و فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای این مهم، تکلیفی ملی جهت حفظ و ارتقای سلامت شهری شهروندان و نیز کاهش هزینه‌های سلامت به شمار می‌رود (فولادیان، ۱۳۸۸)

پیشینه تحقیق:

عسگری و جهانگیریان (۱۳۹۲)، باز طراحی فضاهای عمومی شهری در راستای توسعه پایدار شهری (نمونه موردی: میدان امام خمینی شهر همدان). فضاهای شهری فضایی است که شهروندان و فعالیت‌ها و رفتارهایشان در آن جای گرفته‌اند و به اشکال گوناگون در شهرها حضور یافته و سبب شکل‌گیری بافت شهری در پیرامون و یا بر حول محور خود گردیده است و از حدود سه دهه پیش با افزایش روز افزون استفاده از منابع طبیعی و عدم توجه به نیازهای نسل آتی، توجه به پایداری فضاهای شهری به ضرورتی غیرقابل انکار بدل گردید. این پژوهش با هدف بازگرداندن شخصیت اصیل و تاریخی میدان امام خمینی شهر همدان به دنبال انسانی‌تر شدن این فضای تاریخی در قالب توسعه پایدار می‌باشد و در این راستا از روش پیمایشی استفاده کرده و گردآوری اطلاعات به روش میدانی و مشاهده مستقیم صورت گرفته است و در مسیر اهداف و راهبردهای توسعه پایدار شهری به باز طراحی فضاهای عمومی شهری پرداخته و میدان امام خمینی شهر همدان را به عنوان نمونه موردی مورد توجه قرار داده است. مقاله حاضر پایداری فضا را حاصل تلاقی سه محور کیفیت زندگی، تعاملات اجتماعی و کالبد فضای شهری و زیرمعیارهای آنها عنوان نموده و راهنمایی برای طراحی مجدد میدان امام خمینی ارائه نموده که می‌تواند بعنوان پیشنهاداتی برای اقدامات آتی مورد توجه مدیران و مسئولین شهری قرار گیرد.

عاشوری و همکاران (۱۳۹۳)، آسیب شناسی سیاست‌های اجتماعی و اقدامات توسعه با تأکید بر پایداری محیط زیست: با تغییر پارادایم توسعه از کلاسیک به نوین، توسعه پایدار و از جمله مسائل زیست محیطی تبدیل به ارکان اصلی توسعه شده است. با توجه به افزایش سطح آگاهی مردم جامعه نسبت به اهمیت مسائل زیست محیطی در قالب توسعه پایدار در جهان از ضریب بالایی برخوردار شده است، بطوریکه سازمانهای بین‌المللی مختلفی در این راستا تلاش می‌کنند که از جمله آنها یونسکو می‌باشد. در این رهیافت، جامعه مدنی و مشارکت مردم در تصمیم‌گیریها به عنوان اصلی بنیادین پذیرفته گردید. در این راستا به مطالعه اجمالی با عنوان "آسیب شناسی سیاست‌های اجتماعی و اقدامات توسعه با تأکید بر پایداری محیط زیست" می‌باشد، بررسی سیاست‌های کلان و تأثیر آن محیط زیست و راهکارهایی جهت بهبود جایگاه محیط زیست در روند سیاست‌گذاری کشور صورت گرفته است.

کرمی (۱۳۹۳)، تأثیر توسعه پایدار در آموزش عالی: هدف از نگارش مقاله حاضر بیان توسعه پایدار در آموزش عالی است. توسعه پایدار به مفهوم حرکت بر محور انسان محیط است و توسعه امکانات اقتصادی با توجه به ملاحظات محیطی و عدالت اجتماعی را مورد توجه قرار می‌دهد. آموزش و فعالیتهای آموزشی تأثیر بنیادی و اساسی در روند رشد و توسعه و مخصوصاً توسعه پایدار دارد. این امر در کشورهای عقب مانده یا در حال رشد بیش از پیش تبارز پیدا کرده است. آموزش فعالیتهای سازمان یافته‌ای است که یادگیری را ارتقا می‌دهد یا در رابطه با موقعیتهای یادگیری دخیل است. نهادهای آموزشی اعم از نهاد آموزش عالی می‌توانند بیشترین نقش را در زمینه سیاست‌گذاری علمی و فرهنگی در جهت رسیدن به ایدئالهای توسعه پایدار و تغییر نگرش افراد جامعه به این سمت داشته باشند. همانطور که نظام آموزشی در کل از اجزایی تشکیل شده که برای دستیابی به هدف خاص با یکدیگر در تعامل و ارتباط می‌باشند و به دلیل این ارتباطاتی که با محیط خود برقرار می‌کند، نظامی باز قلمداد می‌شود و به دلیل باز بودن بر محیط خویش تأثیر می‌گذارد و از آن تأثیر می‌پذیرد. این مقاله که ابزار جمع‌آوری اطلاعات آن به روش کتابخانه‌ای است به روش توصیفی-تحلیلی به بررسی توسعه پایدار در آموزش عالی می‌پردازد و سعی شده است ابتدا مفهوم توسعه پایدار ارائه شده و سپس تجزیه و تحلیل می‌شود و در پایان پیشنهادهایی ارائه می‌گردد.

کانتوما و همکارانش (۲۰۱۰)، در تحقیقی نشان داد که فعالیت بدنی بیشتر و وضعیت مطلوب اقتصادی-اجتماعی والدین با عملکرد دانشگاهی بالاتر، با بهبود برنامه‌ی آموزشی برای آینده همراه است. همچنین، سطح بالاتر فعالیت بدنی، مشکلات رفتاری کمتر و شرایط اقتصادی-اجتماعی به طور مستقل با خودشناسی بیشتر و عملکرد عمومی دانشگاهی بالاتر و برنامه‌های آموزشی آتی در نوجوانان همبسته و مربوط است.

تردو و همکارانش (۲۰۱۰)، تحقیقاتی در زمینه گرایش دانش‌آموزان پسر و دختر به ورزش و فعالیتهای بدنی و تأثیر آن بر پیشرفت

تحصیلی به این نتیجه رسیدند که ارتباط مثبتی بین فعالیت‌های بدنی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان وجود دارد و دانش‌آموزان پسر گرایش بیشتری به فعالیت‌های بدنی دارند و از بدنی فعال‌ترند و عزت نفس بیشتری دارند.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر روش شناسی بر اساس هدف از نوع بنیادی نظری و کیفی است. چارچوب نظری این تحقیق بر مبنای نظریه‌های توسعه ورزش می باشد و بر اساس ماهیت از نوع روش توصیفی - تحلیلی است. داده ها از طریق مطالعات کتابخانه ای- اسنادی گردآوری شده است.

نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که ورزش بر توسعه پایدار شهری تأثیر دارد بطوریکه امروزه با افزایش شهرنشینی و بروز پیامدهای منفی آن بی شک یکی از بهترین راهها برای برون رفت از مشکلات پیش رو، توسعه پایدار شهری می باشد. در همین راستا می توان بیان داشت که یکی از مهم ترین معضلات شهرنشینی کم تحرکی است که برای رسیدن به جامعه ای پویا و توسعه پایدار در آن جامعه ورزش نقشی بی بدیل ایفا خواهد نمود. بنابراین برای رسیدن به آن مهم بهتر است مسئولان و مدیران ضمن ایجاد زیر ساخت‌های ورزشی در تمامی سطح شهر بطور عادلانه و عادلانه، به امر ورزش به دید امری التزامی و سرمایه گذاری بکنند. چرا که هدف نهایی تمامی برنامه ریزها در جامعه، زندگی بهتر و فرح بخش تر برای مردم آن اجتماع می باشد که ضامن اجرایی آن نیز نیروی انسانی آن جامعه می باشد پس می توان نتیجه گرفت که یکی از راحت ترین، ارزان ترین و بهترین شیوهها برای توسعه پایدار، حفظ و ایجاد نشاط در نیروی عاطفی و جسمانی مردم جامعه با رویکرد بر ورزش باشد سلامت شهری در توسعه پایدار شهری نقش ویژه ای را به عهده داشته و راهکار ضروری در این زمینه تقویت شاخص های مذکور برای دستیابی به توسعه پایدار شهری می باشد. شاید دیگر امروزه بر کسی پوشیده نیست که سلامت دو جنبه روحی و جسمی دارد که هر یک در جای خود اهمیت داشته و توجه وافر به هر دو جنبه را می طلبد. اما نکته ای که نباید از آن غافل شد این است که صنعتی شدن جوامع و افزایش شهرنشینی و بالطبع کاهش تحرک، یکی از مقرون به صرفه ترین راهها برای حفظ سلامت جسمی و روحی پرداختن به ورزش است. بنابراین مسئولان و طراحان شهری می بایست نگاه ویژه ای به ورزش داشته و از برای حفظ سلامتی جامعه مردم را به این امر سوق دهند البته نباید از نقش و تأثیری که ورزش بر سیستم دولتی مطلوب دارد هر چند اندک باشد غافل شد. زیرا هر نقشی برای به تکامل رسیدن نیاز به صرف وقت، سرمایه گذاری دارد تا به تکامل خود برسد. اگر امروزه می بینیم که با وجود نقش آفرینی های زیادی که ورزش در عرصه های مختلف بین المللی ایفا می کند اما در سیستم دولتی مطلوب ما تأثیر کمی دارد. شاید برای آن باشد که آنچنان که بایسته بوده در جامعه بدان پرداخته نشده و نیاز به زمان بیشتری برای نقش آفرینی بیشتر دارد. اگر چه مسئولان شهری و ورزشی و متولیان فرهنگ می توانند با فرهنگ سازی ورزشی در سطح اجتماع نقش ورزش را در تمامی ارکان زندگی بشری افزایش دهند شادمانی، محیط زیست پایدار، سلامت شهری، ساختار آموزشی و سیستم دولتی مطلوب بیشترین تا کم ترین تأثیر را ورزش بر ابعاد توسعه پایدار شهری نشان داد. امروزه ورزش با تأثیرات روز افزونش جایگاه ویژه ای در ابعاد مختلف جامعه پیدا کرده است چرا که با صنعتی شدن جوامع یکی از مهمترین مؤلفه هایی که سبب پویایی و تحرک افراد در جامعه می شود ورزش است. که اگر مدیران، مسئولان و تصمیم گیران امر بدان بی توجه باشند لطامات جبران ناپذیری به جامعه وارد خواهند کرد زیرا همانطور که اشاره شد ورزش تأثیر به سزایی در مؤلفه های توسعه پایدار شهری دارد. بنابراین برای ایجاد توسعه پایدار یکی از اولویتها می بایست توسعه ورزش در جامعه قرار گیرد که به فراخور میزان اهمیت هر یک از زیر بخش های توسعه بدان پرداخته شود.

پیشنهادهای

۱- با توجه به این که ورزش بر توسعه پایدار شهری تأثیر دارد، پیشنهاد می‌شود مسئولان و مدیران ضمن ایجاد زیر ساخت‌های ورزشی در تمامی سطح شهر بطور عادلانه و عادلانه، به امر ورزش به دید امری التزامی و سرمایه‌گذاری بنگرند. چرا که هدف نهایی تمامی برنامه‌ریزیها در جامعه، زندگی بهتر و فرح بخش تر برای مردم آن اجتماع می‌باشد که ضامن اجرایی آن نیز نیروی انسانی آن جامعه می‌باشد پس میتوان نتیجه گرفت که یکی از راحت ترین، ارزان ترین و بهترین شیوهها برای توسعه پایدار، حفظ و ایجاد نشاط در نیروی عاطفی و جسمانی مردم جامعه با رویکرد بر ورزش باشد.

۲- با توجه به این یافته که ورزش بر سلامت شهری تأثیر دارد، پیشنهاد می‌شود که مسئولان و طراحان شهری نگاه ویژه ای به ورزش داشته و برای حفظ سلامتی جامعه مردم را به این امر سوق دهند. حال اگر در پژوهش حاضر به این مؤلفه اولویت میانی داده شده باشد نیز چیزی از اهمیت و نقش زیاد آن بر حفظ سلامت جامعه نخواهد کاست.

۳- همچنین با توجه به این یافته که ورزش بر سیستم دولتی مطلوب تأثیر دارد، پیشنهاد می‌شود که مسئولان شهری و ورزشی و متولیان فرهنگ می‌توانند با فرهنگ سازی ورزشی در سطح اجتماع نقش ورزش را در تمامی ارکان زندگی بشری افزایش دهند. حال با وجود آنکه در پژوهش حاضر ورزش کمترین تأثیر را در سیستم دولتی مطلوب داشته اما نباید از نقش و تأثیری که بر سیستم دولتی مطلوب دارد هرچند اندک غافل شد. زیرا هر نقشی برای به تکامل رسیدن نیاز به صرف وقت، سرمایه گذاری دارد تا به تکامل خود برسد. اگر امروزه می‌بینیم که با وجود نقش آفرینی‌های زیادی که ورزش در عرصه‌های مختلف بین المللی ایفا می‌کند اما در سیستم دولتی مطلوب ما تأثیر کمی دارد. شاید برای آن باشد که آن چنان که بایسته بوده در جامعه بدان پرداخته نشده و نیاز به زمان بیشتری برای نقش آفرینی بیشتر دارد.

منابع:

۱. اصلانخانی، مع. فتحی واجارگاه، ک. قلعه‌نوعی، ع. (۱۳۸۱). مقایسه‌ی دیدگاههای مدیران، معلمان تربیت‌بدنی و دانش‌آموزان درباره‌ی جایگاه و وضعیت کمی و کیفی اجرای درس تربیت‌بدنی در مدارس راهنمایی و متوسطه، نشریه‌ی علمی و پژوهشی حرکت، ۱۳۸۱، شماره ۱۲، صص ۱۷-۵.
۲. افروزه، م. ص. حمیدی، م و الهی، ع. ر. (۱۳۹۱). شناسایی و دیدگاه اعضای انجمن‌های ورزشی دانشگاهها در خصوص رویکرد رسانه‌ها. فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، سال نوزدهم، شماره ۶۹، صص ۵۵.
۳. باقری، ی؛ اسدی، ح و حمیدی، م. (۱۳۸۸). مطالعه نگرش دانشجویان نسبت به عملکرد انجمن‌های ورزشی دانشجویی دانشگاههای شهر تهران. مدیریت ورزشی (حرکت)، شماره ۳، صص ۹۵-۷۵.

۴. ربانی، ر؛ شیر، ح.(۱۳۸۸). اوقات فراغت و هویت اجتماعی. فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره دوم، شماره ۸، صص ۲۴۲-۲۰۹.
۵. زینالو، ع.ا.(۱۳۸۸). بررسی روند پیشرفت برنامه ریزی راهبردی دانشگاه علوم پزشکی قزوین. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، سال سیزدهم، شماره ۴، ۸۲-.
۶. فتح پور، م.(۱۳۸۶). بررسی میزان و علل شرکت یا عدم شرکت دانش آموزان مقطع دبیرستان شهرستان گیلان غرب در فعالیت های ورزشی خارج از مدرسه. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شمال.
۷. فتحی، س.(۱۳۸۸). تبیین جامعه شناختی مشارکت ورزشی دانشجویان. پژوهش نامه علوم اجتماعی، سال سوم، شماره چهارم، صص ۱۷۳-۱۴۵.
۸. فولادیان، ج؛ سهرابی، م؛ عطار زاده حسینی، سر و فارسی، ع.ر.(۱۳۸۸). ارتباط انگیزه مشارکت ورزشی با سو گیری ورزشی دانشجویان ورزشکار. فصلنامه المپیک، سال هفدهم، شماره ۴ (پیاپی ۴۸)، صص ۳۹-۲۹.
۹. قائم، ه؛ محمد صالحی، ن و محمد بیگی، ا.(۱۳۸۷). چگونگی گذراندن اوقات فراغت و همبسته های آن در دانشجویان.
۱۰. دانشگاه علوم پزشکی شیراز. آموزش در علوم پزشکی، صص ۸۰-۷۱.
۱۱. قراخلو، ر.(۱۳۸۲). برگی از طرح جامع ورزش، ماهنامه علمی تحلیلی ورزش دانشگاه، صص ۱۶-۱۴.
۱۲. قربانی مرزونی، م؛ بهرام، ع.(۱۳۸۸). ارتباط بین خودپنداره بدنی با عملکرد ورزشی دانشجویان دختر در المپیاد ورزشی. پژوهش نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال پنجم، شماره دهم، صص ۲۰-۱۳.
۱۳. قره، م.ع.(۱۳۸۴). وضعیت ورزش همگانی ایران و مقایسه آن با چند کشور منتخب جهان. رساله دکترا، دانشگاه تربیت مدرس.
۱۴. کریمیان، ج؛ شکرچی زاده اصفهانی، پ و افشار، م.(۱۳۸۹). نحوه گذراندن اوقات فراغت کتابداران شهر اصفهان با تاکید بر نقش تربیت بدنی و ارتباط آن با سلامت. مدیریت اطلاعات سلامت، ۷ ویژه نامه، صص ۶۲۱-۶۱۲.

۱۵. Tobon,D. and bedoya, J.(2011). habitosypreferencias porrecreaciony deporte en Medellin, economia,pp74

۱۶. Taylor, I. Ntoumanis, N. standage, N. and Spray, C.(2010). motivational predictors of physical education student, effort, and leisure time, journal of sport and exercise, (32), pp 99-120

Examining the impact of Sports on Urban Sustainability Development

Fatemeh Kolai

Audiovisual expert, cultural, social and sports organization, Shiraz municipality

Abstract

Self-sufficient city approaches, intensive city approach, external resource-based city approach, justice-oriented city approach. Achieving the ideals of Urban Development leads us to a situation where human resources will not be so empty that our long term future will be jeopardized and a city will become sustainable when on the one hand managers and officials of urban planning with policy creativity and awareness can strengthen and support urban issues and problems according to the capabilities and potential of cities the results of the study showed that sports influenced the sustainable urban development of the whole and five factors urban sustainable development: urban health, desirable government system, sustainable environment, educational structure, happiness and happiness(affects and If the provincial administrators and officials pay special attention to sports, they have actually contributed to sustainable urban improvement and development, and sustainable development means having a society that brings us and future generations in all aspects of Health and ideal life.

Keywords: Sustainable Urban Development, Urban Health, Sports